

in zapušenih otrok prosili: in on, ki nikomur ni odrekel, kar je le storiti mogel, je rad tudi tako skerb prevzel. Gosposke so ga zavoljo njegove odkritoserčnosti, poštenosti in ljubezni do ubogih veliko cenile.

Redek je, ki bi celo nobeniga sovražnika ne imel: Juri Cúkala ga ni imel. Ne de bi bil plajš za vetricam obračal — gerda, moža nevredna raba — veliko več bi bil raji veliko zgubo prenesel, ko le v kolikaj hudiga privolil. Zoper hudobijo se je vselej vzdignil: in vunder so ga tudi taki ljubili in spoštovali, ktere je svaril in od hudiga odvrčal, zakaj vse te duhovne dela milosti je tako ljubeznivo opravljal, de mu tudi togoten ni mogel zameriti. Ni bil nadležen režún; svaril, očital je bolj z zgledam, ko z zbadljivimi besedami. Čakal je na priložnost, in je tako marsikaj vravnal, kar bi gosposke bile teško obravnale. Bil je tedaj med svojimi sosédi, ko angelj mirú, ki je razločene serca zopet sklepal, ko svetla luč lepih zgledov, s katero je svojim bližnjim k lepim keršanskim čednostim svetil. On, mož verle visoke postave, ravniga deržanja, nekoliko blediga, odkritiga obraza, prijazniga očesa, si je na prvi hip serce pridobil. Vsak si je upal, mu serce odkriti, zakaj skrivnosti je dobro ohranil, nikdar za herbtam govoril. Pijan ni bil nikdar, pa tudi ni terpel, de bi se pod njegovo streho pijančevalo, ali razvujsdano ravnalo, zapravljuvcam doto žen in dedino otrok zapravljati, besedačam bližnjiga obirati, ni bilo v njegovi hiši pripušeno; poštene dobre volje, sladkiga nedolžniga pétja, prijazniga pogovarjanja je bil pa velik prijatelj, skratkoma, oštér po sliki svetiga oštérja Teodota. Desiravno ni bil bogat, je vunder veliko dobriga storil; sirotam je pomagal, kolikor je zamogel. Božji blagoslov je storil, de je njegovo premoženje pri vsem tem vunder le rastlo.

Ko ga je v sredi adventa 1843 nagla bolézen v posteljo poderla, je kmalo občutil, de ne bo dolgo živel; želo smerti mu je namreč že od mladih let v životu tičalo. Pri nekim cerkvenim strelanji je top razneslo, in ga kos Jurju v persi zletélo. Nevarno bolan od tega, je sicer ozdravel, pa vunder zmerej nasledke tiste nesreče v persih občutil. Bil je pozneje vojak, pa zavoljo tega zlega je po triletni službi od vojaštva slovo dobil. Ta stari zleg se je tedaj zdaj kar nanaglama vnél.

Vsi znanci se húdo vstrašijo, žena hoče obupati: Jurka jih pa vse tolaži, zdravniške svete — le iz pokoršine do božje postave zvesto izpolnuje, in ves miren — vesel smert pričakuje. V Boga, kterimu je bil celo življenje ves vdan, tako čisto zaúpa, de ga celó ne moti misel, kaj bo z ženo, kaj z otroci. Od žene, otrok mirno slovo jemlje, kakor bi imel le za kake dni odriniti. Vsakimu prijatlu prijazno roko podá, ga spomni na kako okolno že iz davnih časov, napelje na njo kak lép nauk, — vedno ves poln dobre volje. — Dokler je bil zdrav, ni lahko kak dan ostal brez svete maše. Tiste četertice ure, ki jih je v cerkvi zamudil, si je obilno doméstil, ker ni vedil ne za sive ponedeljke, ne za sopraznike, temuč je od ponedeljka jutra do sabote večera ves čas pridno po poklicu svojiga stanú pri svojim rokodelstvu k dobrimu obernal. Zdaj, ko ne more iz postelje, pošlje po sveto Popótnico, in s svetim veseljem prejme svojiga Zveličarja, poln zaupanja v njegovo zasluženje, v priprošnjo njegove presvete Matere in ljubih svetnikov — nar hujši britkosti z Bogu vdanim sercam prenaša, dokler ves mirn svoje lépo življenje ne skléne.

Bodi mu ta spomenik v Novícah, v nekolik domestik velike zgube njegovim znancam in prijatlam, v lép zgled — ne le kmetam in rokodelcam, temuč vsakimu.

Sam sveti dan 1846.

Eden zmed njegovih mnogih prijatlov.

Povabilo.

V 48. listu lanjskiga leta smo dali na znanje, de bomo tekoče leto prejemnikom Novic na posebnih listih in sicer brez plačila doklado perdevali, ki so jo visoko častitljivi gosp. Matija Vertovc Slovincam spisali pod napisam „Kemija, obernjena na človeško življenje, na kmetijstvo in njegove pridelke“. Ker veliko koristnost te nove knjige ne samo za kmetovavce in rokodelce temuč za vsaciga Slovence spoznamo, in ker smo prepričani, de bi ta knjiga silno koristno in prijetno berílo za narodne slovenske šole utegnila biti in de jo bodo posebno šolski prijatli v več natisih dobiti želeli, oznanimo tukaj vsim Slovincam, de nej se berž berž oglasijo in nam povejo, koliko iztisov (Exemplare) še posebej za plačilo dobiti želijo, de se bomo po teh naročilih ravnati in posamesnih iztisov dovolj napraviti vedli. Cene te knjige, ki bo v primeri „Vinoreje“ velika, sedaj za gotovo še nemoremo na znanje dati, ker njene obširnosti natanjko še ne poznamo, toliko pa vunder zamoremo rēči, de jo bomo po nar nižji ceni prodajali in de bo javalne več kot 2 ali 3 dvajsetice veljala, morebiti pa tudi menj.

V izgled prijetniga jezika in lahke umevnosti pohvaljene knjige, damo 53. razdelek kemije bravcam za pokušnjo: Vredništvo.

Sporočilo na slovensko mladost.

Nar lepši in prijetniši pogled človeškim očém na sveti je — pogled cveteče mladosti. Kakor v gosposkim vertu, če va-nj stopiš, boš, brez de na tó misliš, nar pred in ze od daleč žlahne cvetlice zagledal, ki te s svojo lepoto ali prijetnim duham k sebi vabijo, tako bodo tudi pri slednjim večim shodu tvoje oči berž na pričujočo cvetečo mladost obernile se, in z dopadajenjem nad njo delj časa ostale. Oči 80 let stariga očeta se rade nad mladenčam vstavijo, in obličje stare mamke se v pričo cveteče device očitno nekoliko pomladi. Če v kakim vunanjim kraji na poti neznaniga fanta ali dekliča srečaš, ki ti z nedolžno nasmehnjenim in prijaznim obličjem dobro jutro ali dober večer voši, lesen bi mogel vender biti, ko te to nič ne gane. Kiporéz, ko je obljubil iz Kararskiga marmorja za 8 ali 10.000 goldinarjev po svoji volji kaj mojstrije pokazati, bo nar raji podobo zaliga mladenča ali deklice naredil; tako je marlarjem nar bolj všeč izobraziti Marijo v podobi cveteče device, in angeljce kakor lepe mladenče.

Kaj ima pa vender mladost taciga nad sabo, de vsim dopade? — ali ne lepih mér in permér? — brez lepih mér in primér ga ni lepiga drevesa, ne lepiga konja, ne lepe hiše, pa tudi ne lepiga človeka; — de bi si vender to resnico tudi vsi rokodelci v glavo vtisnili! Če je kej lepote pri človeku, najde se pri cveteči mladosti; popred ni bilo telo še zrašeno, kasneje pa velikrat razširi se ali uvenva; tisti možje in žene so lepi, kteri delj časa obderžé mére in primére odrašeniga lepiga fanta ali dekline; mnogi možje, še bolj pa žene, in če više toliko bolj, skerbé in veliko denarjov izdajo, de bi cveteči mladosti saj na videz podobni bili. — Nedolžnost mladosti še bolj kot nje lopota vsih oči na-se vleče; spačen človek ne more, de bi je ne spoštoval, ko ne z očmi ali z besedo, saj vender s sercam; slednji, kterimu se je že več ali menj v eni ali drugi reči spodtaknilo, bo nedolžno mladost srečno imenoval. Ta je odkritoserčna, perljudna, zaupna, pripravna terdne prijaznosti sklepati, vdana pametnim ljudém, vneta za mnogo dobro; kakih posebnih hudobij ali zvijač ni pri nji pričakovati, ni imela še časa ne priložnosti se jih vaditi. Pameten fant je povsod z radostjo sprejet; če je pa še tako lep, in de se, postavimo, vpiva, ga umni tovarši in drugi ljudjé nič več ne obrajtajo; in dekline

ne spoznajo več za tovaršico, marveč se ogibljejo té, ki, če še takó lepa, se je zapeljati dala.

Mladost, večidel od drugej prevedena, živi brez vse skerbí; vsako nedolžno veselje z radostjo in popolnoma vživa; po veselji hrepení, in íše ga pri svoji enakosti; na nje obličji, prepasanim z zadovoljnostjo, je izobražen mir sereá in up vsiga dobriga; mladost le srečne in vesele prihodnosti pričakuje. — Ta bo po očetu lepo kmetijstvo, rokodelstvo, fabriko ali grajšino posedil; uni jo bo v svojim prosto izvoljenim duhovskim, vojaškim, sodnjiškim ali drugim stanu kar dalječ pripeljal in si častito imé pridobil. Deklica si domišluje, de bo v prihodnje kakor gospodina zgolj vesele dni živela; vse drugači kakor mnoga njenih sosedin ali še clo kakor nje mati, hoče ona, kadar na lastno stopnjo pride, svoje gospodinstvo peljati. — Mladost vsa zamaknjena v prihodnost ne vidi in ne spozna vsakdanjiga življenja, torej je obvarovana marsiktere zlasti dušne britkosti, ktera druge ljudi reví, in tudi telesne težave lože prenaša. Ga ni ne čez fantovski, čez deklíški stan! — z veseljem se stari ljudje spomnijo in ozirajo na dni svoje nedolžne mladosti. Naj dva práv stara prijatla snideta se, ki sta se že v mladosti sprijatlila; naj se spomnita svojih mladih dni, o kakó se jima bo serce vnelo, krí ogrela, beseda odvezala! — glas bota povsdignila, z radostjo, z veselja solzami v očeh si bota pravila, kakó de sta vesela bila! — tavžent družih rečí sta čisto pozabila, kar sta pa kot mlada prijatla doživela, vse takó dobro vesta, kakor de bi se bilo včerej godilo. —

O vi dragi slovenski mladenči in deklíči! vi narveči veselje svojih staršev, ki tolikanj skerbé, in si skorej v vsih stanovih pritergujejo, de bi vas k veseli blažnosti napótili; vi ste veselje svoje žlahte, hišnih prijatljov, sosedov in znancov; cela domovina imá z velikim dopadanjem svoje očí na vas obernjene; zakaj vi ste up, ste zastava nje prihodnje blažnosti; kmetijstvo, rokodelstvo in obertnost pričakuje, od vas umnih in krepkih delavcov, pridnih gospodarjev in gospodin; cerkev, skerbnih pastirjev; deržava, serčnih in junaških vojakov, brihtnih in zvestih služabnikov. Vse iménje ali premoženje matere Slovenje bo v 20, 30, ali 40 letih na vas prišlo; vse stopnje, vse službe, gor do visoko častivnih, bodo vaše; vi bote čez dedšino Slovenje gospodarili in jo duhovno in telesno obdelovali; branili jo bote v sili, in ohranili svitlimu cesarju in njegovim vnukam; o de bi jo tudi s svojimi vednostmi in s svojim trudam bolj izobraženo na višji stopnjo blažnosti ali časne sreče povzdignili! — Vaši predhodniki so jo že dobro nastavili, vaše pa bo, de jo tudi práv speljete; sád svojiga neutrudeniga prizadevanja bote vživali vi sami, vživali ga bodo tudi vaši otroci, in njih otrók otroci. —

Nad tabo je pa zdaj perserčna mladost! poskerbeti, de pri tacim lepim upanji si nikakor zdravja ne spodkopaš in življenja ne prikrajšaš! Če vihár strohnjeno in piškovo drevó razkroji, kaj je neki nad tem? — če pa mlado žlahno drevo prelómi, se človeku milo stori; — naj odmirajo stari, ki so že na taki poti; naj kapljejo otroci, ki še tega ne razumé, kakor olevki iz sadnih dreves, nihče razun staršev si ne bo tega veliko k serci vzel; če pa umérje mladeneč ali deklíca narlepši dobe, ni le samo za-nj žalostna, ne bodo ga samo starši, ki so že tolikanj nanj izdali, ne samo prijatli in znanci objokovali; tudi drugi, ki niso z njim v

nobeni posebni zavezi bili, mu radi poslednjo čast skažejo, in njegov grob z solzami pomilovanja pomočijo. Od pokópa taciga merlíča gré vse — staro in mlado — klavorno nazaj; — tode vender veliko večí čast kot tak pokop — tebe čaka! —

O dragi sinovi in hčere matere Slovenje! posebno vi perserčni mladenči, ki ste že pri kmetijstvu, rokodelstvu ali pri vojašni; ali kateri na učiliših ali visokošolstvih v Ljubljani, v lepim Gradci ali na Dunaji; v Tersti, Gorici ali Celovci; v Marburgi, Celji ali v Novim mestih i. t. d., na vse druge stanove neutrudama pripravljate se; o veselíte se kot jaki in verli Slovenci svojiga življenja! — pa vender še clo nedolžno veselje le z méro vživajti; spomnite in živo k serci vzemite si, de mladost je rada lahkomiselna, hitro pozabljiva, in velikrat prenagla, pri vsim vživanji nedolžniga veselja nimate vender nikoli svojiga poklica, ne zvestiga spolnovanja dolžnost, po katerim ga zamorete doseči, pozabiti; neutrudeno spolnovanje dolžnost je perva podpora vašiga zdravja in dolziga življenja, druga pa berzdanje in strahovanje vaših počtkov. —

Mladenči! poslušajte nauk vašiga odkritoserčniga, ljubezni polniga in za vaše dobro kar unetiga prijatla, in nikar ga v nemar ne pustite; prebirajte vedno in pogostama pričijoče nalaš za vaše izobraženje s trudam spisano obernjenje kemijskih resnic na življenje in zdravje človeka! Perserčna mladost, ti veselje našiga serca! sprejmi še zadnjič naš blagoslov za tvoje dobro! — Bog te obvari, vódi, spremljaj na tvojim popotvanji v lepo čast naše občne matere Slovenje, in v cvetečo blažnost drage domovine! —

Vertovec.

Oglas noviga slovanskiga časopisa.

„Slovenskje pohľadi na vedi, umenja a literaturu“ vidávanje od M. J. Hurbana, s povolenim cis. kral. censuri, v Skalici v tlačjarni Frana Ksaveria Škarnicla a sinov. 1846.

Pervi zvezik tih slovenskih pogledov na vednosti, umetnosti in literaturu, kateri bojo v prostih (zwanglosen) zvezkih na svitlo dajani, je prišel perviga Kimovca pretečeniga leta na dan, in obseže na veliki četertini na 9 polah naslednje sostavke: Občno razlaganje namena tega časopisa; slovansko literarno življenje; literaturu in recenzije; pregled časopisov v početku leta 1846. — Cena vsaciga zvezka je 50 krajc. srebra. Okoli noviga leta bo na svitlo prišel drugi zvezik.

Glasoviti vrednik imenovaniga časopisa, gosp. M. J. Hurban, fajmošter in tehant v Hlubokim, je porok, de bojo slovenski pogledi izobraženim Slovanam dopadli, za ktere so posebno pisani. Dopisi in naročila se pošiljajo po pošti na imenovaniga gosp. tehanta v Hlubokim (per Tyrnau, Senic). —

Ravno od tega pisatelja je tudi na svitlo prišla: „Nitra. Dar dčeram a synum Slovenska, Morawy, Čeh a Slezka obetowany. 1 ročnik. V Prešporku 1842 in „Nitra“ Dar drahim Krajanom slovanskim obetovani. 2 ročnik. V Prešporku 1844. — Nitra obseže spiske prozajške in pesniške.

Vse te oznanjene knjige se dobijo tudi po gosp. Lerherji, bukvarji v Ljubljani. Cena eniga zvezka je 1 goldinar.